

هنر جلد سازی در دوره صفوی

۲۱ اسفند ۱۳۹۳ ساعت ۱۷:۱۵

تهیه جلد کتاب در عهد صفوی به دنبال رشد صنایع و فنون، شکل صنعتی تر به خود می گیرد. از این رو سرعت بیشتری در تهیه جلد کتاب بوجود می آید. این شکل از جلد سازی به نام جلد لاکی معروف است. اما تهیه جلدهای چرمی نیز ادامه می یابد، ولی به جای استفاده از فشار دست بر جرم، از قالبهای بزرگ فولادی استفاده می شود.

تهیه جلد کتاب در عهد صفوی به دنبال رشد صنایع و فنون، شکل صنعتی تر به خود می گیرد. از این رو سرعت بیشتری در تهیه جلد کتاب بوجود می آید. این شکل از جلد سازی به نام جلد لاکی معروف است. اما تهیه جلدهای چرمی نیز ادامه می یابد، ولی به جای استفاده از فشار دست بر جرم، از قالبهای بزرگ فولادی استفاده می شود. آستر کتاب را هم اکثراً طلاکاری می کرده اند، در رنگهای زمینه آستر کتاب نیز تنوع بیشتری بوجود می آید. چنانچه استفاده از رنگهایی مثل قرمز، سیاهف بنفش، سبز در آستر جلد کتاب تازگی دارد. شکوفایی جلد لاکی را در عهد قاجاریه خواهیم دید. ولی بد نیست که شیوه کار جلد لاکی را توضیح دهیم. ابتدا بر چوب نازک ورقه ای ظریف از گچ کشیدند، و سپس سطح گچی را با لایه ای از لاک می پوشاندند و بعد نقش مورد نظر را اکثراً با رنگ و روغن بر لاک نقاشی می کرده اند. و روی آن را با لایه ای شفاف مثل روغن جلد می پوشاندند. این لاک ها از موم بوده اند و با ذوب آن می توانستند با قطری بسیار کم آن را بر سطح کچی بکشند.

پیوند میان نقاشی و نیز نقشهای تذهیب و نقوش روی جلد کتاب در عهد صفوی بسیار زیاد است. اما این نقشها هنوز مایه هایی از هنر چینی را با خود دارند، از طلاکاری نیز در پشت جلد و گاه در آستر جلد بیشتر از گذشته استفاده می شد. گاه نیز نقوش اسلیمی با شکل ترنج در پشت جلد بکار رفته است. ترنج نقشی مرکزی است که بیشتر در قالبیافی استفاده می شود. و اسلیمی عبارت از نقشی حلزونی دار است که خط اصلی طرح آن را با گلها و گیاهان تزئین می کنند. هنر جلدسازی در این عهد مثل دیگر هنرها استقلال نسبی می آید و یا در مواردی نام طراح و جلدساز در جلد کتاب و یا صفحات آخر کتاب آمده است. از این رو می بینیم که جلدسازی نیز حرفه ای هنری محسوب می شود. از جلدسازان مشهور این عهد باید از استاد محمد نام برد. در عهد صفوی هر چند جلد لاکی رایج می شود، ولی ارزنده ترین جلدها همان جلدهای چرمی هستند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۵۲۴۷/هنر-جلد-سازی-در-دوره-صفوی>